

Església post-Wojtyła: ‘Quo vadis’?

Conservador
o progressista?
Perifèric o centralista?
El perfil del nou papa
probablement
serà difícil d'etiquetar.
Tindrà el repte de
construir ponts: dins
de l'Església, entre tots
els sectors
i nous moviments de
tendències oposades,
i fora, en un món
secularitzat però
pendent del Vaticà.
A més del papa, seran
molt importants el cap
de la diòcesi de Roma
i el secretari d'Estat.

L agenda *ad intra* del nou papa haurà d'incloure sense dubte la cohesió interna de l'Església, la revisió de l'exercici del primat de Pere, la comunió i l'autonomia amb les conferències episcopals, així com la qüestió de la dona, ja sigui en accedir a càrrecs a la cúria o a facultats de teologia. Haurà de copsar el malestar entre no pocs teòlegs catòlics, que consideren que la llibertat d'expressió està retallada, i que volen una Església més inclusiva, democràtica, universal i catòlica, i no tan romana. A un nivell *ad extra*, el nou papa es trobarà amb el repte de l'Àsia, el país amb menys catòlics de tot el món però amb dues potències emergents com l'Índia i la Xina —recordem que moltes vocacions provenen d'aquests gegants—, la necessitat d'estimular més el diàleg amb altres confessions cristianes (protestants, anglicans, ortodoxos) i l'inevitable trobada amb les religions monoteistes (jueus i musulmans).

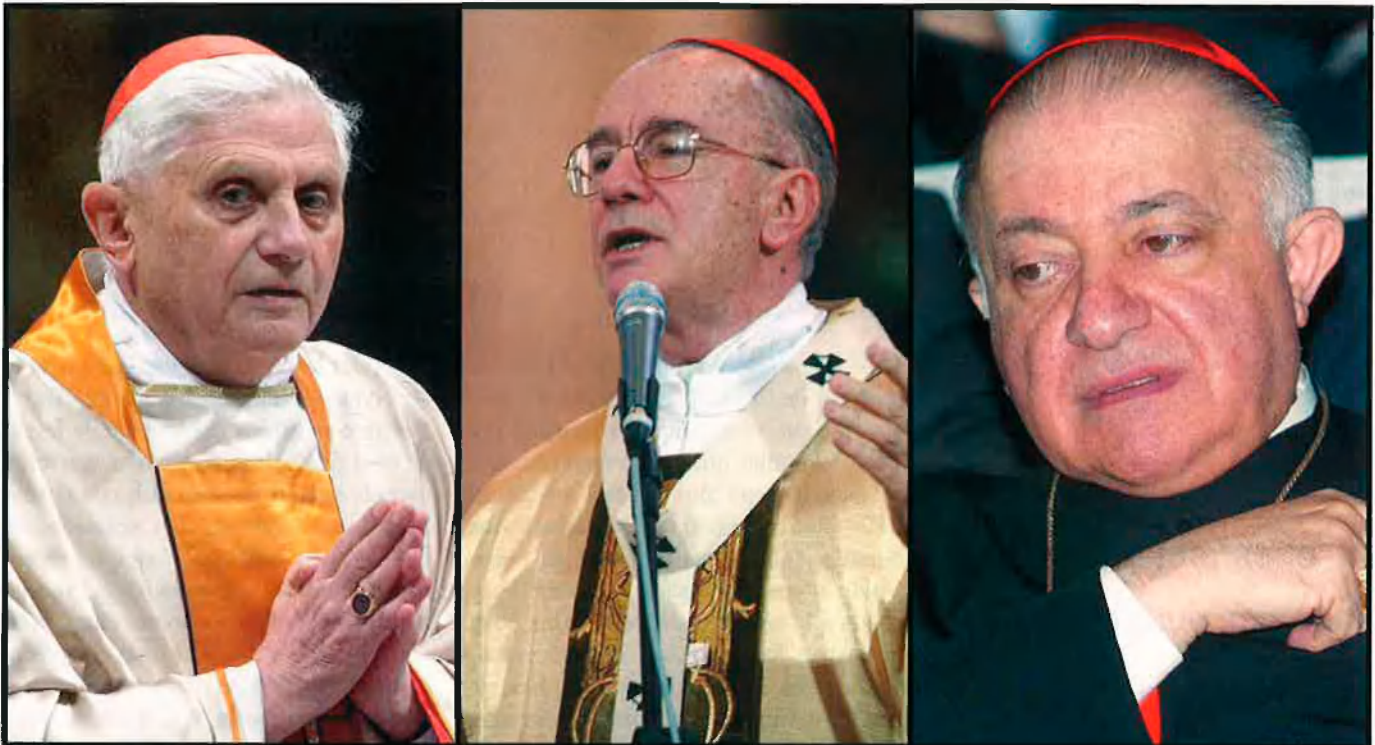
El nou timoner de la barca de Pere es troba amb un escenari mundial atemorit pel terrorisme i profundament dividit pel que fa a les riqueses. S'haurà de posicionar en bioètica i saber estar amb els grans del món. I captivar els joves, és clar. Si l'escollit és un llatinoamericà, potser serà més centralista i autoritari que no un europeu. Si és un africà o un indi, més conservador que un italià. Tot i que, aquestes definicions, de conservadors o progressistes, són bastant inexactes per referir-nos als cardenals.

Els conservadors. Una de les mans que fa temps que dirigeixen el conclave és Joseph Ratzinger, bavarès de setantavuit anys i amb fama de brillantor intel·lectual i rigidesa moral. El cardenal

alemany, tot i no ser una estrella mediàtica, no té por dels mitjans perquè sap que és allí on passa el missatge, i no tant a través dels documents que emana la Congregació per la Doctrina de la Fe, de la qual ha estat prefecte les dues últimes dècades. Una Església liderada per Ratzinger retornaria amb força la centralitat del missatge cristià a la societat, exposant-lo sense complexos i amb lluita oberta, si cal, contra el laïcisme.

La línia del cardenal bavarès preveu escletxes de diàleg amb el món laic o no creient: està convençut que es pot trobar terreny comú per als grans temes, com ara la concepció de la vida. Aquesta opció no seria aplaudida pels grups que han estat allunyats pel mateix Ratzinger, i aquí podríem incloure teòlegs que se senten catòlics i que han rebut amonestacions, com Juan José Tamayo, Roger Haigh, Joan Chittister o Reinhard Messner. Grups organitzats dins l'Església que aposten per la visibilitat de la dona o per la no-discriminació dels homosexuals no es quedarien en silenci davant d'un papa com Ratzinger.

No ho han estat amb Wojtyła, al qual reconeixien un cert esforç, encara que segons ells "inoperant", i no ho serien amb Ratzinger, per més que el cardenal exercís el papat de manera diferent. Aquesta Església del pensament fort i políticament incorrecta atreu simpaties com la del cardenal vicari de Roma, Camillo Ruini, així com també del cardenal del Quebec, Marc Ouellet, o el de Sydney, George Pell. Aquest grup, anomenat neoconservador, de refugi o de continuïtat, acull entre les seves files el jesuïta argentí Bergoglio i el patriarca de Venècia, Angelo Scola, a més dels cardenals de l'Opus Dei: l'espanyol Herranz i el peruà Cipriani.

Joseph Ratzinger és el cap més visible dels cardenals "conservadors", com el brasiler Claudio Hummes ho és dels "compromesos", i Tettamanzi, de la "tercera via". Això, però, no és cap garantia perquè esdevinguin papa.

Els compromesos. La línia més oberta és essencialment nord-europea: holandesos, belgues, escocesos, alemanys i l'etern papable Carlo Maria Martini, que té la mateixa edat que el cardinal Ratzinger. S'hi afegiria, en part, l'Església de països qualificats "de missió". No sembla que sigui la línia motriu del conclave, però pot donar sorpreses, perquè, com que no és fàcilment identificable, pot gaudir de més simpaties de les aparents. Són els cardenals que aposten per una Església més col·legial (democràtica, en paraules pobres), i sobretot compromesa amb la justícia i la pau.

Aquest grup, format sobretot per candidats de Llatinoamèrica —Claudio Hummes, del Brasil, Óscar Andrés Rodríguez Maradiaga, d'Hondures— té el suport dels reformistes europeus com Daneels, de Bèlgica, o Lehman, a Alemanya. També tenen el suport del porprat japonès que treballa a la cúria romana, Fumio Hamao. El compromís amb la justícia i no l'exclusiva caritat, el pluralisme, les altres teologies innovadores o el debat intern els situen, a priori, com a un grup vençut però potencialment influent.

La tercera via. Una altra força dins l'Església és el que el vaticanista Sandro Magister anomena "la tercera via" i que podríem definir com la proposta "italiana". És l'opció més possibilista i conciliadora, la que podria donar a l'Església un perfil potser més baix però més integrador.

Aquí hi hauria els cardenals Sodano, Re i Sepe, tots ells italians i de la cúria. No són amics naturals, però en una aliança per frenar el poder del cardinal Ratzinger serien com els Tres Mosqueters. Un d'ells, segurament Re, optaria a ser secretari d'Estat. A aquest grup s'afegirien, com a grup de pressió sen-

se dret a vot, els cardenals Silvestrini i Laghi. La seva aposta seria el cardinal Dionigi Tettamanzi, arquebisbe de la diòcesi més gran d'Europa, Milà. Al darrere tindrien el suport de la Comunitat de Sant Egidi, tan amiga del papa Joan Pau II i sobretot del seu secretari, monsenyor Estanislau Dziwisz, que estaria content amb l'opció Tettamanzi, un papable "progressista *ma non troppo*" i també ben vist pels cardenals de l'Opus Dei. L'Església que podria sorgir amb un papa com ell seria sens dubte dialogant amb el món, punt de referència en bioètica, molt internacional de vocació però italiana de formes, i no seria estrany que en aquest cas el càrrec de secretari d'Estat caigués en el cardinal francès Barbarin i el de vicari de Roma en Vincenzo Paglia, bisbe i amic de la Comunitat de Sant Egidi.

Els grans reptes de l'Església i el seu diàleg amb el món s'encabirien bé en aquesta última opció, que té l'inconvenient per a molts de ser massa italiana, i, per tant, massa romana.

Els italians Sodano, Re i Sepe podrien aliar-se per frenar el conservador Ratzinger

Miriam Díez
(Roma)